

Uit het boek: "Gezondheid is geen koopwaar"

MANTELZORGERS VERDIENEN MEER STEUN

U kent misschien wel iemand die zorgt voor zijn of haar zwaar zieke partner, een gehandicapt kind, een demente ouder of een zorgbehoevende buur of vriend. Zo'n personen noemt men 'mantelzorgers'. Het probleem is echter vaak dat ze het zelf niet weten, want mantelzorg is een nog niet zo bekend begrip. Daarenboven vinden velen wat zij doen vanzelfsprekend; het hoort nu éénmaal zo dat ouders voor hun kinderen zorgen en omgekeerd. Partners die voor elkaar zorgen, geven vaak aan dat zij geen mantelzorgers zijn, aangezien zij eigenlijk gewoon doen wat in hun trouwboekje staat.

Wie zijn mantelzorgers nu eigenlijk? Mantelzorgers zijn personen die op vrijwillige basis zorg verlenen aan een zorgbehoevende persoon uit hun directe omgeving. Ze nemen deze zorgtaak op zich omdat ze een familiale of vriendschappelijke band hebben met de persoon voor wie zij zorgen en het is net dat wat hen onderscheidt van vrijwilligers, die soms bezoeken brengen aan zieken die ze voordien zelfs niet kenden.

Zoals eerder al aangegeven, is "mantelzorger zijn" niet vanzelfsprekend. Sommige mantelzorgers zorgen immers 24 uur per etmaal en 7 dagen per week voor hun dierbare(n). Deze zorg is voor de omgeving meestal onzichtbaar, aangezien mantelzorgers doorgaans niet de personen zijn die met hun zorgtaak in de schijnwerpers wensen te komen, ook al uit respect voor de zorgbehoevende. Niemand hoeft te weten dat Jef of Maria dementerend is of zwaar op de sukkel is met de gezondheid. Daarenboven willen mantelzorgers geen medelijden; ze willen hun zorgtaak gewoon zo goed mogelijk uitvoeren.

Mantelzorg is niet zomaar voor iemand zorgen. Veel mantelzorgers staan in voor al het huishoudelijk werk (wassen, poetsen, strijken, ...). Daarnaast zorgen ze er ook nog voor dat de zorgbehoevende netjes gewassen en gekleed wordt. Ze geven hem ook heel veel emotionele steun en ze zorgen ervoor dat alle administratieve formaliteiten voor vergoedingen in orde worden gebracht.

Mantelzorgers zijn geen supermensen en daarom gebeurt het soms wel eens dat ze de moed verliezen. Zo hebben ze wel eens behoefte aan tijd voor zichzelf om de batterijen opnieuw op te laden. Ook informatie vinden over de ziekte van de zorgbehoevende, vergoedingen, hulpmiddelen of andere hulpbronnen loopt vaak niet van een leien dakje. Waar moet u immers beginnen zoeken als u niet weet dat u mantelzorger bent, hoe de ziekte van de persoon waarvoor u zorgt juist heet en/of niet weet welke vergoedingen er bestaan? Veel mantelzorgers worden ook niet of onvoldoende erkend en gewaardeerd voor hetgeen zij doen en dat door zowel de personen uit hun omgeving als door de overheid.

Om tegemoet te komen aan deze noden van zowel mantelzorgers als zorgbehoevende personen, richtte de Liberale Mutualiteit in 2000 de vereniging 'Ondersteuning in Thuiszorg' op. Deze vereniging telt ondertussen meer dan 4500 mantelzorgers en werd erkend als één van de vijf Vlaamse verenigingen voor gebruikers en mantelzorgers en is gevestigd in het gebouw van de Landsbond. Het aanbod van de vereniging is heel ruim. Driemaandelijks ontvangen de aangesloten leden het gratis tijdschrift Lieve Thuis, dat tal van interessante artikels bevat over mantel- en thuiszorg. Daarnaast organiseert de mantelzorgvereniging ook vormingen in alle Vlaamse provincies en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze vormingen worden aangeboden in samenwerking met de Regionale Dienstencentra van de Liberale Mutualiteit. Iedere mantelzorger of zorgbehoevende persoon kan ook bij de vereniging terecht met vragen over de thuiszorg of gewoon om zijn of haar verhaal eens te doen. De vereniging is immers permanent telefonisch te bereiken. Eenvoudige vragen worden door de stafmedewerker beantwoord; voor ingewikkelde vragen of wanneer een huisbezoek gewenst is, wordt er steeds contact opgenomen met het CAW / sociale dienst van de Liberale Mutualiteit waarbij de beller aangesloten is.

De Liberale Mutualiteiten en Ondersteuning in Thuiszorg komen ook op voor de belangen van de mantelzorgers. Daarom pleiten zij voor de invoering van een mantelzorgpremie in alle gemeenten en alle provincies. Tot op heden heeft 65 procent van de Vlaamse gemeenten een mantelzorgpremie

en er bestaat een premie in drie provincies. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaan er geen mantelzorgpremies en over Wallonië zijn er geen cijfers bekend.

Veel gemeentebesturen staan weigerachtig tegenover de invoering van een mantelzorgpremie, aangezien zij van oordeel zijn dat mantelzorgers al voldoende financieel ondersteund worden door andere premies, zoals de Vlaamse zorgverzekering, de tegemoetkoming 'hulp aan bejaarden', de tegemoetkoming 'hulp van derden', ... Dat is echter in veel situaties niet het geval. Ook in gemeenten en provincies die wel een mantelzorgpremie toekennen, ondervinden de burgers vaak problemen.

De voorwaarden tot het bekomen van een mantelzorgpremie zijn in veel gemeenten onrechtvaardig streng: de zorgbehoevende persoon moet al dan niet recht hebben op een vergoeding van de Vlaamse zorgverzekering, er zijn inkomensgrenzen verbonden aan het recht op de premie, de zorgbehoevende persoon moet minstens 65 jaar zijn, ... Daarnaast zijn deze voorwaarden ook in alle gemeenten verschillend, waardoor sommige zorgvragers en mantelzorgers zich benadeeld voelen ten opzichte van lotgenoten uit een andere gemeente. Ook de bedragen van de gemeentelijke mantelzorgpremies zijn sterk uiteenlopend; sommige gemeenten geven minder dan 10 euro per maand en bij andere heeft de zorgbehoevende persoon of mantelzorger recht op een maandelijks vergoeding van meer dan 50 euro, in enkele zeer uitzonderlijke gevallen zelfs 100 euro.

De Liberale Mutualiteiten zijn dan ook van oordeel dat meer gemeentebesturen de invoering van een mantelzorgpremie moeten overwegen. Daarnaast dienen de meeste gemeentebesturen of OCMW's die reeds een premie uitkeren, hun voorwaarden te herbekijken om er zo voor te zorgen dat een ruimere groep van de bevolking hiervoor in aanmerking komt. De premie moet immers niet alleen gezien worden als een financiële stimulans; het is ook een vorm van waardering en erkenning door de gemeentebesturen naar de sociaal zwakkeren in de samenleving en daarom is een maandelijks bedrag van minimum 50 euro zeker gerechtvaardigd. De Liberale Mutualiteiten vinden dat dit bedrag uitbetaald moet worden aan de zorgbehoevende personen; het zijn immers zij die de zorg nodig hebben en daarom doen ze een beroep op de hulp van familie, burens of vrienden. Deze zorgvragers kunnen dan ook het best oordelen hoe het gekregen budget op de meest geschikte wijze kan besteed worden aan de mantelzorger(s). De zorgbehoevende persoon kan het budget gewoon aan de mantelzorger(s) geven, maar er kan ook bijvoorbeeld een geschenk mee gekocht worden voor de mantel-

zorger(s). Er dient dus wel duidelijk gemaakt te worden dat het budget moet dienen ter vergoeding van de mantelzorg. Als de mantelzorger er dan voor opteert om het budget toch uit te geven aan kosten met betrekking tot de zorg (wat regelmatig gebeurt), is dat zijn of haar eigen keuze.

Uiteraard zou het ideaal zijn indien iedere zorgbehoevende die geholpen wordt door mantelzorgers, recht zou hebben op een mantelzorgpremie. In vele gemeenten is dat echter budgettair niet haalbaar. Daarom pleiten de Liberale Mutualiteiten er voor om in gemeenten met een bescheiden budget voor het uitreiken van een dergelijke premie in de eerste plaats te denken aan de personen die net uit de boot vallen voor een vergoeding van de Vlaamse zorgverzekering.

Op de gemeenteraadszitting van 26 mei 2008 legde ik een voorstel neer van een reglement voor een stedelijke mantelzorgpremie te Roeselare, samen met een verantwoordingsnota en een aanvraagformulier – klaar om onmiddellijk toe te passen, desnoods mits enkele technische aanpassingen. De meerderheid (CD&V, SP.a en Vl.Pro.) maakte een bocht van jewelste om de voorgestelde maandelijks premie van 50 euro per zorgbehoevende persoon niet in te voeren. Je weet wel ... een voorstel van de oppositie! Onbegrijpelijk voor een stad als Roeselare – zogezegd "kloppend sociaal hart van West-Vlaanderen".

Een provinciale premie moet dan weer dienen als aanvulling op een gemeentelijke mantelzorgpremie. Het is totaal onaanvaardbaar dat burgers hierbij het slachtoffer worden van de gemakzucht van het provinciebestuur. Reglementen waarin vermeld staat dat men recht heeft op een provinciale premie als men ook recht heeft op een gemeentelijke mantelzorgpremie, kunnen dan ook niet. Men zou maar eens moeten wonen in een gemeente waar er geen premie bestaat; dan wordt men twee maal gediscrimineerd. Alvorens een provinciale premie in te voeren, moet er dus een goede analyse gemaakt worden van de gemeentelijke premies en waar nodig moet er bij de gemeentebesturen op aangedrongen worden hun reglement aan te passen aan de bepalingen in de provinciale regeling.

De Liberale Mutualiteiten en Ondersteuning in Thuiszorg pleiten ook voor meer openheid over de mantelzorgpremies. Het is positief als een gemeente of een provincie een dergelijke premie heeft, maar het is totaal zinloos als de bevolking dit niet weet of, in sommige gemeenten, niet mag weten. Gemeente- en provinciebesturen zijn immers moreel verplicht hun burgers hierover te informeren en te begeleiden bij de aanvraag, zodat de premie

ook toegekend kan worden aan de personen die niet uit eigen beweging de stap zetten om zich te informeren over hun rechten. De bekendmaking van de premie op de gemeentelijke website is dan ook onvoldoende; deze dient vermeld te worden in zoveel mogelijk gemeentelijke en provinciale publicaties. Dit geldt echter niet alleen voor de informatie over de mantelzorgpremies. Er dient tevens aandacht besteed te worden aan het wegwijs maken van de burger in de steeds complexer wordende materie van allerlei vergoedingen en tussenkomsten. De Liberale Mutualiteiten zijn ten volle bereid hieraan mee te werken.